

STERVEN EN DE DOOD

Kāma-Loka

W.Q. Judge

Nu we een algemeen overzicht hebben gegeven van het hele terrein van de evolutie van dingen en wezens, beschouwen we vervolgens de toestanden van de mens na de dood van het lichaam en vóór de geboorte. Dit brengt ons direct op de vragen: Bestaat er zoiets als een hemel of een hel, en wat zijn ze? Zijn het toestanden of plaatsen? Is er een plaats in de ruimte, waar ze kunnen worden gevonden en waar wij heengaan of waar we vandaan komen? We moeten ook teruggrijpen op het onderwerp van het vierde beginsel in de samenstelling van de mens, dat in het Sanskriet *kāma* wordt genoemd en in onze taal begeerte of hartstocht. Als we in gedachten houden wat over dat beginsel is gezegd en ook wat over het astrale lichaam en het astrale licht is geleerd, zal de leer over de twee toestanden *ante-* en *post-mortem* gemakkelijker zijn te begrijpen. In chronologische volgorde komen we na het overlijden van het lichaam eerst in *kāmaloka* – of het gebied van begeerte – en daarna gaan de hogere beginselen, de werkelijke mens, in de toestand van *devachan*. Het zal gemakkelijker zijn om *devachan* te bestuderen als *kāmaloka* al is behandeld.

De adem verlaat het lichaam en wij zeggen dat de mens dood is, maar dat is slechts het begin van de dood; deze zet zich voort op andere gebieden. Wanneer het lichaam koud is en de ogen gesloten zijn, stromen alle krachten van het lichaam en de ziel door de hersenen en wordt het hele pas beëindigde leven door een reeks beelden onuitwisbaar op de innerlijke mens afgedrukt, niet alleen in grote trekken, maar tot in de kleinste details van zelfs de geringste en vluchtigste indruk. Hoewel op dat moment alle tekenen de arts ertoe brengen de dood te constateren en de persoon voor dit leven feitelijk dood is, is de werkelijke mens druk bezig in het brein; en pas als zijn werk daar is geëindigd, is de persoon heengegaan. Wanneer dit plechtige werk is voltooid, maakt het astrale lichaam zich los van het fysieke, en omdat ook de levensenergie is verdwenen, zijn de overblijvende vijf beginselen in het gebied van *kāmaloka*.

De natuurlijke scheiding van de beginselen veroorzaakt door de dood verdeelt de hele mens in drie delen:

Ten eerste het zichtbare lichaam met al zijn samenstellende delen, overgelaten aan verdere ontbinding op het aardse gebied, waar alles waaruit het bestaat na verloop van tijd wordt opgelost in de verschillende stoffelijke gebieden van de natuur.

Ten tweede het *kāmarûpa*, opgebouwd uit het astrale lichaam en de hartstochten en begeerten, dat ook onmiddellijk begint uiteen te vallen op het astrale gebied.

Ten derde de werkelijke mens, de hogere triade *âtman-buddhi-manas*, onsterfelijk, maar nu buiten de aardse omstandigheden en zonder lichaam, die in *devachan* uitsluitend als denkvermogen begint te werken, en daar bekleed is met een heel etherisch omhulsel dat zij zal afschudden wanneer de tijd aanbreekt om naar de aarde terug te keren.

Kāmaloka – of de plaats van begeerte – is het astrale gebied dat de aarde doordringt en omringt. Als plaats bevindt het zich op, in en rond de aarde. Het strekt zich tot op een meetbare afstand van de aarde uit, maar de gewone wetten die hier gelden, gelden daar

"Werken in het belang van de mensheid is de eerste stap" H.P. Blavatsky

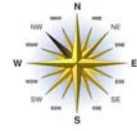
Theosofie de archaische wijsheid,
het pad van het zoeken, niet van geloven.

niet, en de wezens daarin zijn niet gebonden aan dezelfde voorwaarden van tijd en ruimte die voor ons gelden. Als toestand is het metafysisch, al heeft dat metafysische betrekking op het astrale gebied. Het wordt het gebied van begeerte genoemd, omdat het verband houdt met het vierde beginsel, en de heersende kracht daarin is begeerte, verstoken en los van intelligentie. Het is een astraal gebied tussen het aardse en hemelse leven. Het is ongetwijfeld de oorsprong van de christelijke theorie van het vagevuur, waarin de ziel boet voor begaan kwaad en waaruit ze kan worden verlost door gebed en andere ceremoniën of offeranden. Het feit waaruit dit bijgeloof is ontstaan, is dat de ziel door de enorme kracht van een onbevredigd verlangen in *kâmaloka* kan worden vastgehouden en niet los kan komen van het astrale en kâmische omhulsel, totdat aan dat verlangen door iemand op aarde of door de ziel zelf is voldaan. Maar als het denken van de persoon zuiver was en hij hoge aspiraties had, wordt de scheiding van de beginselen op dat gebied snel voltooid, waardoor de hogere triade naar *devachan* kan gaan.

Omdat *kâmaloka* de zuiver astrale sfeer is, heeft deze de kenmerken van de astrale stof, die in wezen aards en duivels is en waarin alle krachten werken zonder leiding van de ziel of het geweten. Hij is als het ware de slakkenberg van de hoogoven van het leven, waarin de natuur voor de afscheiding van al die elementen zorgt, waarvoor geen plaats is in *devachan*, en daarom moet hij vele graden hebben en elk daarvan was aan de Ouden bekend. Deze graden worden in het Sanskriet *loka's* of plaatsen in metafysische zin genoemd. Het menselijke leven vertoont in zijn karakter en andere ontwikkelingsmogelijkheden veel variaties en voor elk daarvan wordt na de dood een geschikte plaats verschaft, en *kâmaloka* is dus een oneindig gevarieerd gebied. In het leven worden sommige verschillen tussen mensen getemperd en sommige onderdrukt door lichamelijke en erfelijke overeenkomsten, maar in *kâmaloka* worden alle verborgen begeerten en hartstochten losgelaten omdat het lichaam ontbreekt, en daarom vertoont die toestand een veel grotere variatie dan het levensgebied. Niet alleen moet het tegemoetkomen aan de natuurlijke verscheidenheid en verschillen, maar ook aan die veroorzaakt door de manier van sterven, waarover hierna iets zal worden gezegd. En al die verschillende afdelingen zijn slechts het natuurlijke gevolg van de gedachten tijdens het leven en van de laatste gedachten van de mensen die op aarde sterven. Het valt buiten het kader van dit boek om een beschrijving te geven van al deze gradaties, want er zouden boekdelen nodig zijn om ze te beschrijven, en maar enkelen zouden die begrijpen.

Voor een behandeling van *kâmaloka* moeten we ook het vierde beginsel in de samenstelling van de mens bespreken, en hierdoor ontstaat een conflict met moderne opvattingen en het huidige onderwijs over het onderwerp begeerten en hartstochten. Algemeen wordt verondersteld dat de begeerten en hartstochten ingeboren neigingen van het individu zijn; maar deze komen de gewone lezer als iets onwerkelijks en vaags voor. Maar in dit filosofische stelsel zijn ze niet slechts ingeboren in het individu noch het gevolg van het lichaam als zodanig. Terwijl de mens in de wereld leeft, hebben de begeerten en hartstochten – het *kâma*-beginsel – geen afzonderlijk leven los van de astrale en innerlijke mens, en zijn om zo te zeggen door zijn hele wezen verspreid. Maar wanneer ze zich na de dood met het astrale lichaam verenigen en zo een wezen met een eigen levensduur vormen, hoewel zonder ziel, komen heel belangrijke vragen op. Tijdens het sterfelijke leven worden de begeerten en hartstochten door het verstand en door de ziel geleid, na de dood werken ze zonder leiding van de vroegere meester; terwijl we leven zijn we ervoor verantwoordelijk en ook voor de gevolgen ervan, en wanneer we dit leven hebben verlaten, blijven we er verantwoordelijk voor, hoewel ze doorgaan te werken en anderen te beïnvloeden zolang ze als het soort wezen – zoals hierboven beschreven – bestaan, en zonder onze rechtstreekse leiding. Hieruit blijkt de blijvende verantwoordelijkheid. Ze zijn een deel van de *skandha's* –

"Werken in het belang van de mensheid is de eerste stap" H.P. Blavatsky

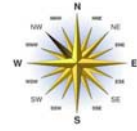
Theosofie de archaische wijsheid,
het pad van het zoeken, niet van geloven.

bekend in de oosterse filosofie – die de bundels eigenschappen zijn die de mens vormen. Het lichaam omvat één stel *skandha's*, de astrale mens een ander stel, het *kâma*-beginsel is weer een ander en nog andere hebben betrekking op andere delen. In *kâma* bevinden zich de werkelijk actieve en belangrijke *skandha's* die de wedergeboorte beheersen en bij elke wedergeboorte tot de verschillende vormen van leven en omstandigheden leiden. Ze worden dagelijks voortgebracht volgens de wet dat elke gedachte zich onmiddellijk met één van de elementaire krachten van de natuur verbindt, en zo een soort entiteit wordt die een levensduur heeft overeenkomstig de kracht van de gedachte toen deze de hersenen verliet; deze blijven alle onafscheidelijk verbonden met het wezen dat ze voortbracht. Er is geen ontkomen aan; het enige wat we kunnen doen is goede gedachten hebben, want zelfs de hoogste meesters staan niet boven deze wet, al 'bevolken ze hun baan in de ruimte' met machtige entiteiten die alleen ten goede werken.

In *kâmaloka* heeft deze massa begeerten en gedachten een heel reëel bestaan tot het einde van de ontbinding ervan en dan bestaat het restant uit de essentie van deze *skandha's*, die natuurlijk zijn verbonden met het wezen dat ze voortbracht en bezat. Men kan ze net zo min vernietigen als dat men het heelal zou kunnen uitwissen. Daarom zegt men dat ze blijven bestaan totdat het wezen uit *devachan* komt, en dan worden ze volgens de wet van de aantrekking onmiddellijk naar dat wezen getrokken dat daaruit als kiem of basis een nieuw stel *skandha's* voor het nieuwe leven opbouwt. *Kâmaloka* wordt daarom van het aardse gebied onderscheiden door de massa onbeteugelde en onbeheerste hartstochten en begeerten daarin; maar het aardse leven is tegelijk ook een *kâmaloka*, omdat het grotendeels door het *kâma*-beginsel wordt beheerst en dat zal zo blijven, totdat in de verre toekomst de mensenrassen in de loop van de evolutie het vijfde en zesde beginsel zullen hebben ontwikkeld, en zo *kâma* op zijn eigen gebied terugdringen en het aardse leven van zijn invloed bevrijden.

In *kâmaloka* is de astrale mens slechts een schil zonder ziel of verstand, zonder geweten en ook niet in staat te handelen, tenzij tot leven gewekt door krachten van buitenaf. Hij heeft wat lijkt op een dierlijk of automatisch bewustzijn dat geheel is te danken aan de band die hij kort geleden met het menselijke ego had. Want volgens het beginsel dat in een ander hoofdstuk werd besproken, heeft elk atoom waardoor de mens wordt gevormd, zijn eigen geheugen met een bestaansduur overeenkomstig de kracht die het heeft ontvangen. Bij een heel materialistisch en grof of zelfzuchtig persoon zal de kracht zich langer doen gelden dan in een ander geval, en zal het automatische bewustzijn een meer uitgesproken karakter hebben en zal iemand die zonder kennis liefheeft in geestenbezweering, meer in verwarring brengen. Zijn zuiver astrale gedeelte bevat of draagt in zich een afdruk van alles wat die persoon ooit tijdens zijn leven is overkomen, want een van de eigenschappen van de astrale substantie is het in zich opnemen van alle taferelen en beelden en van de indrukken van alle gedachten, die vast te houden, en te voorschijn te brengen door ze te weerspiegelen wanneer de omstandigheden dat toelaten. Deze astrale schil, die door iedereen bij de dood wordt afgeworpen, zou een gevaar voor alle mensen zijn, als ze niet in alle gevallen – op één na dat zal worden besproken – zou zijn verstoken van alle hogere beginselen die de leidinggevende krachten zijn. Maar omdat die leidende elementen van de schil zijn gescheiden, zwerft ze doelloos en zweeft van plaats tot plaats, zonder eigen wil maar geheel beheerst door alles waartoe ze in de astrale en magnetische velden wordt aangetrokken.

De werkelijke mens – door sommigen geest genoemd – kan gedurende enkele korte ogenblikken onmiddellijk na de dood met ons communiceren, maar als die voorbij zijn, heeft de ziel niets meer met de aarde te maken tot ze opnieuw incarneert. De schillen die ik heb

**Theosofie de archaische wijsheid,
het pad van het zoeken, niet van geloven.**

beschreven, kunnen vanuit dit gebied een medium en gevoelige mensen beïnvloeden, en dat gebeurt in feite ook. Zonder ziel en geweten zijn ze in geen enkel opzicht de geesten van onze overledenen. Ze zijn het kleed dat door de innerlijke mens is afgelegd, het dierlijke aardse gedeelte, afgedankt bij zijn vertrek naar *devachan*, en zijn daarom in de oudheid altijd als duivels beschouwd – onze persoonlijke duivels – omdat ze in wezen astraal, aards en hartstochtelijk zijn. Het zou inderdaad vreemd zijn als deze schil, na zo lang het voertuig van de werkelijke mens op aarde te zijn geweest, niet een automatisch geheugen en bewustzijn behield. We zien het onthoofde lichaam van een kikker of een haan nog enige tijd bewegen en handelen met schijnbare intelligentie, en waarom zou het voor de fijnere en ijlere astrale vorm niet mogelijk zijn om met veel meer schijnbaar verstandelijke leiding te bewegen en te handelen?

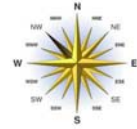
De elementalen of natuurkrachten hebben hun bestaan in de *kâmaloka*, en ook in alle delen van de bol en van het zonnestelsel. Ze zijn ontelbaar en hebben een oneindig aantal onderverdelingen, omdat ze in zekere zin de zenuwen van de natuur zijn. Zoals elk element of ding in de natuur heeft elke groep haar eigen werk. En zoals vuur brandt en water naar beneden loopt en niet omhoog, volgens de voor dat element geldende wet, zo werken ook de elementalen volgens een wet, maar omdat ze hoger op de ladder staan dan het grove vuur of het water, schijnt het dat hun activiteit door denken wordt geleid. Sommige staan in een bijzondere betrekking tot de mentale werkzaamheid en tot de werking van de astrale organen, of deze nu met een lichaam zijn verbonden of niet. Wanneer een medium als kanaal optreedt en ook onder bepaalde andere natuurlijke omstandigheden brengen deze elementalen een kunstmatige verbinding tot stand met de schil van een overledene, daarbij geholpen door het zenuw-fluïdum van het medium en van anderen in de omgeving, en zo wordt de schil tot een kunstmatig leven opgewekt. Via het medium wordt een verbinding met de fysieke en psychische krachten van alle aanwezigen tot stand gebracht. De oude indrukken op het astrale lichaam dragen hun beelden aan het denkvermogen van het medium over, de oude hartstochten worden ontstoken.

Verskillende boodschappen en berichten worden dan door het medium ontvangen, maar geen enkele ervan is oorspronkelijk, geen enkele komt van de geest. Door hun zo vreemde aard en de onwetendheid van hen die erin liefhebben, ziet men het als het werk van de geest, maar het komt allemaal van de levenden, als het niet slechts gaat om het selecteren van beelden uit het astrale licht van wat in het verleden is gebeurd. Er moet op worden gewezen dat in sommige gevallen een intelligentie aan het werk is die door en door slecht is, iets waaraan ieder medium blootstaat, wat kan verklaren waarom zoveel van hen, zoals ze hebben bekend, voor het kwaad zijn bezweken.

Een ruwe indeling van deze schillen die de mediums bezoeken, is als volgt:

(1) Schillen van pas overledenen die niet ver weg liggen begraven. De schillen die tot deze klasse behoren zullen een sterke samenhang vertonen, overeenkomstig het leven en het denken van de vroegere eigenaar. Een niet materieel gericht, goed en vergeestelijkt persoon laat een schil achter die snel zal uiteenvallen. Een grof, laag, zelfzuchtig, materialistisch persoon heeft een schil die zwaar en vast is en lang zal leven; en zo verder voor alle soorten.

(2) Schillen van personen die ver van de plaats waar het medium zich bevindt, zijn gestorven. Door het verstrijken van tijd zijn deze in staat aan de nabijheid van hun oude lichamen te ontsnappen en tegelijk een grotere graad van ontbinding te vertonen die op het

Theosofie de archaische wijsheid,
het pad van het zoeken, niet van geloven.

astrale gebied overeenkomt met verrotting op het fysieke. Deze zijn vaag, schaduwachtig, onsamenhangend, reageren maar kort op de psychische prikkels en worden door elke magnetische stroom meegevoerd. Ze worden voor korte tijd opgewekt door de astrale stromen van het medium, en van de aanwezigen die familie van de overledene waren.

(3) Volkomen schaduwachtige overblijfselen die bijna niet zijn te identificeren. Ze zijn in onze taal niet te beschrijven, hoewel ze op dit gebied werkelijk bestaan. Men zou kunnen zeggen dat ze slechts de vorm of indruk zijn, achtergelaten op de astrale substantie door de lang geleden uiteengevallen, eens samenhangende, schil. Ze grenzen zo aan het denkbeeldige dat ze deze aanduiding bijna verdienen. En zulke vage beelden worden vergroot, versierd en van een schijnleven voorzien door de gedachten, verlangens, de hoop en de verbeelding van het medium en de aanwezigen bij de *seance*.

(4) Welomlijnde, samenhang vertonende wezens, menselijke zielen beroofd van de geestelijke band, die zich nu richten op de slechtste toestand van alle, die van *avîchi*, waar de persoonlijkheid uiteindelijk wordt vernietigd. Ze staan bekend als zwarte magiërs. Omdat ze hun bewustzijn op het beginsel *kâma* hebben geconcentreerd, hun intellect hebben behouden, zich hebben gescheiden van de geest, zijn ze de enige verdoemde wezens die we kennen. Tijdens het leven hadden ze menselijke lichamen en bereikten ze hun vreselijke toestand door gedurende vele levens te volharden in het kwaad terwille van het kwaad; sommigen van hen die al gedoemd zijn eens te worden wat ik nu heb beschreven, zijn nu onder ons op aarde. Dit zijn geen gewone schillen, want ze hebben al hun kracht in *kâma* geconcentreerd, elke vonk van goede gedachten of aspiraties uitgebannen, en bezitten de volledige beheersing over het astrale gebied. Ik heb ze onder de schillen gerangschikt, omdat ze dat zijn in die zin dat ze gedoemd zijn om bewust uiteen te vallen, terwijl de andere slechts mechanisch tot ditzelfde einde komen. Ze kunnen vele eeuwen bestaan en doen dit inderdaad, terwijl ze hun lusten bevredigen door middel van al die sensitieve mensen van wie ze gebruik kunnen maken en die door hun slechte gedachten hun daartoe de gelegenheid geven. Ze voeren de boventoon op bijna alle *seances*, nemen grote namen aan en maken zich meester van de leiding, om de teugels in handen te houden en de misleiding van het medium te laten voortduren, waardoor ze over een geschikt kanaal beschikken voor hun eigen boze doeleinden.

Deze zwarte magiërs, die in de astrale wereld leven, beheersen in feite samen met de schillen van zelfmoordenaars, van die arme stakkers die volgens de wet ter dood zijn gebracht en van dronkaards en gulzigaards, het terrein van het fysieke mediumschap, en kunnen elk ogenblik de sfeer van elk medium, hoe goed dit ook is, binnendringen. Is de deur eenmaal open, dan staat ze open voor allen. Deze klasse van schillen heeft het hogere *manas* verloren, maar in de strijd, niet alleen na de dood maar ook tijdens het leven, werd het lagere deel van *manas*, dat tot goddelijke voortreffelijkheid had moeten worden verheven, van zijn heer losgescheurd en geeft nu intelligentie aan dit wezen, dat geen geest heeft, maar wel het vermogen om te lijden, zoals gebeurt wanneer zijn laatste dag aanbreekt.

Zelfmoordenaars en zij die door een ongeval of door moord – al of niet bekrachtigd door de wet – plotseling uit het leven worden weggerukt, brengen in de toestand van *kâmaloka* een tijd door die bijna even lang is als hun leven zou zijn geweest, als het niet zo abrupt was beëindigd. Ze zijn niet werkelijk dood. Voor een normale dood moet er een factor aanwezig zijn die door de medische wetenschap niet wordt erkend. Dat wil zeggen, de beginselen van het wezen, zoals die in andere hoofdstukken zijn beschreven, hebben ieder hun eigen duur

Theosofie de archaische wijsheid,
het pad van het zoeken, niet van geloven.

van cohesie, en scheiden zich pas van elkaar aan het natuurlijke einde daarvan overeenkomstig hun eigen wetten. Dit houdt verband met het belangrijke onderwerp 'de samenbindende krachten van de mens', dat op zichzelf een boek zou vereisen. Ik moet me daarom beperken tot de bewering dat die wet van cohesie de menselijke beginselen beheerst. De beginselen kunnen zich niet van elkaar scheiden vóór dat natuurlijke einde. Kennelijk kan de normale vernietiging van de samenbindende kracht niet door mechanische processen worden teweeggebracht, behalve bij het fysieke lichaam. Daarom bereikt een zelfmoordenaar of iemand, gedood door een ongeval of vermoord door mensen of op gezag van de wet, nog niet het natuurlijke einde van de cohesie tussen de andere samenstellende delen, en wordt hij, slechts gedeeltelijk dood, in de toestand van *kâmaloka* geworpen. Daar moeten de overgebleven beginselen wachten tot het einde van de werkelijke, natuurlijke levenstermijn wordt bereikt, of dit een maand is of zestig jaar.

Maar de verschillende niveaus van *kâmaloka* voorzien in de behoeften van de vele soorten van laatstgenoemde schillen. Sommigen brengen die periode in hevig lijden door, anderen in een dromerige soort slaap, elk overeenkomstig zijn of haar morele verantwoordelijkheid. Maar ter dood gebrachte misdadigers worden gewoonlijk vol haat- en wraakgevoelens uit het leven geworpen, en lijden onder een straf waarvan ze de rechtvaardigheid niet erkennen. Ze beleven in *kâmaloka* steeds opnieuw hun misdaad, hun proces, hun terdoodbrenging en hun wraak. En telkens wanneer ze contact kunnen krijgen met een levend sensitief persoon, medium of geen medium, proberen ze het brein van zo'n ongelukkige gedachten van moord en andere misdaden in te prenten. En wie een diepgaande studie van de theosofie heeft gemaakt, weet maar al te goed dat ze in zulke pogingen slagen.

We zijn in ons betoog nu bij *devachan* gekomen. Na een bepaalde tijd in *kâmaloka* te zijn geweest, raakt het wezen in een toestand van bewusteloosheid, die aan de overgang tot de volgende staat voorafgaat. Het is te vergelijken met de geboorte tot dit leven, voorafgegaan door een periode van duisternis en zware slaap. Het wezen ontwaakt dan tot de vreugden van *devachan*.

De Oceaan van Theosofie, , blz. 114-125

© 1996 Theosophical University Press Agency